

«På Norsktoppen»

Informasjonsmagasin for Lebesby kommune • Årgang 8 - Nr. 2 - 2011

«På Norsktoppen»

Ifølge lokale meteorologer er det sju år siden sist vi hadde en ordentlig sommer, derfor er forhåpningene i år større enn noen sinne. Så langt har det sett bra ut - etter som vi har hatt vår på kysten. Det er det lenge siden. Norsktoppen er imidlertid ikke avhengig av været og håper sommerens utgave kan bidra med litt solskinn - uansett vær. God lesning og god sommer fra oss i redaksjonen.

Ingebjørg, Toril, Hege og Øystein

ingebjorg.liland@lebesby.kommune.no
Telefon 482 53 196
oystein@kystogfjord.no
Telefon 975 81 812

Vil du abonnere på magasinet?

««På Norsktoppen»» blir delt ut gratis til alle som bor i kommunen.

Andre kan abonnere?

Abonnementsprisen for 4 nummer er kr 250,-

Send giro til:

Lebesby kommune,
Kulturkontoret,
Postboks 38,
9790 Kjøllefjord.

Bankgiro:

4961.72.00235
og merk den:
Abonnement «På Norsktoppen».

Forsidefoto:

Toril Svendsen

Trykk: Trykkeriservice AS,
9711 Lakselv
www.trykkeriservice.no

Sommerhilsen

I år arrangeres det ungdomsfiske for første gang. Kommunen har leid inn egnet fiskebåt og 2 skippere som skal være ansvarlig for prosjektet. Dette tror jeg blir et positivt og viktig prosjekt for kommunen, ungdommen og næringen

Kommunen har de siste årene hatt oppfølgingsmøter

med Aker og Fiskeri- og Kystdepartementet i forbindelse med leveringsforpliktelsen og aktivitetsplanen Aker har til Kjøllefjord. Til tross for at FKD ikke har ønsket å delta på møtene de to siste årene, har vi hatt møter med Aker. I januar la Aker fram

tall fra 2009 og 2010, som kommunen mener ikke samsvarer med aktivitetsplanen deres. Det kvantum av torsk som Aker har tilført anlegget i Kjøllefjord ligger betydelig under avtalt mengde og produksjon enn det som var forutsetningene fra FKD. Vi er nå bekymret for utviklingen og har valgt å be om bistand fra Advokatfirmaet Hjort DA. Hjort har på vegne av kommunen bedt om møte med FKD og Aker. Det oppleves frustrerende at et klart

leveringsvilkår blir brutt uten at det ser ut til å få noen konsekvenser. Jeg er overbevist om at det er viktig for kommunen å følge opp denne saken. Jeg kommer derfor til å bruke mye tid og ressurser for å være sikker på at vi gjør vårt for å sikre anlegget i Kjøllefjord den fisken og aktiviteten samfunnet har krav på.

I Trollbukt bygger Arnkjell Bøgeberg nytt fiskemottak. Dette blir et kompakt anlegg som tilfredsstillere alle krav som mattilsynet krever både til mottak og slakting. Han satser på at anlegget står ferdig i løpet av høsten. Flott

med lokale aktører som satser! Kommunen har det siste året vært involvert i 8 båtprosjekter. Dette har vært både båt- og kvotekjøp. Det er gledelig å registrere at vi får flere fartøy til kommunen vår, og at mange av fiskerne har et ønske om å fornye seg og skaffe seg flere kvoter.

Ønsker alle innbyggere og feriegjester i kommunen en fin sommer!

Stine

Ordførerens side

” Kommunen har det siste året vært involvert i 8 båtprosjekter.

Trenger mannfolk

AV CHARLOTTE ANGELL

Likestilling er viktig for barna.

Ved å få flere menn i barnhagen blir den mer rettferdig for både gutter og jenter.

Vi som kvinner og menn har forskjellig erfaringer allerede fra barndommen.

Det at kvinner og menn er skapt for hverandre og utfyller hverandre gjelder også i arbeidslivet. Vi som kvinner kan ikke ta en mansrolle og omvendt.

Men vi kan selvsagt lære å ta erfaringer fra menn som rollemodeller, men aldri erstatte dem på noen måte.

Rollemodeller

Gutter trenger mannlige rollemodeller. Så vi som kvinner kan ikke lære gutter til å vokse opp som menn. Og riktignok trenger jenter også en mansrolle for å forstå dette med mannsidealet.

Det som nå er synd er at barnehagens hverdag består mesteparten av kvinners måte å se ting på.

Det kvinnelige synet på gutters adferd er ofte forskjellig fra menns syn på gutter adferd.

Gutter og jenters adferd er forskjellig.

Så gutter trenger å bli forstått på sin måte. De har krav på kjønnsidentitet fra barnehagen allerede så de kan bygge seg en trygg kjønnsidentitet.

Får å få en bedre kvalitet i barnehagen må det flere menn inn.

Det holder heller ikke bare

Rekruttering av menn i Galgenes barnehage (foto: Charlotte Angell)

med en mann i barnehagen. Det Må flere menn inn.

Støtte

Menn trenger hverandres støtte i den jobben de gjør. Få bekreftelse hos hverandre på at det de gjør i jobben sin er viktig. De trenger også noen å støtte seg til som de kan sammenligne seg

med. Galgenes barnehage er startet opp med rekrutteringsarbeid får å få flere menn til å se viktigheten med å jobbe i barnehage. Men det skal nå understrekes at dette ikke er ment som nedlatende overfor kvinners måte å være på eller jobbe på, dette handler om likestilling for barnas totale utvikling.

Turistinformasjonen

i kommunen blir som i fjor, på Kjøllefjord Brygge (i regi av Arctic Coast). Sesongen blir i perioden 10. juni til 12. august. Turistinformasjonen i Lebesby kirke vil ha noe kortere sesong. Turistinformasjonens offisielle mobilnummer er 95493464.

Har du en idé?

Ønsker du å starte bedrift eller utvikle din eksisterende bedrift, eller har du kun en idé du vil diskutere? Du er hjertelig velkommen til Utviklingsavdelingen og LiV - Lebesby i Vekst. Du finner oss i det brune bygget vegg i vegg med biblioteket.

Mer vindkraft på Nordkyn

Ordfører Stine Akselsen er her vert for vindkraft interessenter.

Foto Toril Svendsen

AVTORIL SVENDSEN

Lebesby kommune inviterte NVE og SAE Vind AS til et arbeidsmøte om videre utvikling av vindkraft på Nordkyn.

Det begynner å bli noen år siden høsten 2006 da meldingen om Nordkyn vindpark ble levert av Statkraft, og NVE (Norges Vassdrags og Energidirektorat) avholdte folkemøte i Kjøllefjord for å presentere prosjektet. I mellomtiden har prosjektutviklingen blitt flyt-

tet over til SAE Vind, som står for Statkraft Agder Energi Vind. I påvente av at sentralnettet skal bygges ut videre til Øst-Finnmark, har arbeidet med konsekvensutredningen ikke vært igangsatt fra SAEs side. Nå har Statnett levert melding om ny 420 kV linje mellom Skaidi og Varangerbotn, med ferdigstillelse i perioden 2020-2025. Det vil være mulig å realisere ledningen tidligere, om det er behov for idriftsettelse før dette.

Bakgrunnen for kommunens initiativ til et møte i begynnelsen av mai, var et ønske om at arbeidet med

Nordkyn Vindpark ikke må stoppe helt opp. Vi synes også at en fortsatt god dialog mellom kommunen og aktørene er viktig fremover. De som deltok fra SAE Vind AS, var Knut Mollstad og Anders Gaudestad. Fra NVE kom Arne Olsen og Tormod Eggan. I tillegg til å avholde et nyttig arbeidsmøte, ble det tid til en befaring ute på Nordkyn-platået, en flott opplevelse selv om været var litt grått. Som kommune opplever vi at dialogen er svært positiv med aktørene, og vi har nå enda større tro på at vi vil ha enda en vindpark på Nordkyn innen 2018-2020.

FUNK Finnmark

Lebesby er invitert som en av fem pilotkommuner i Finnmark, til et nytt prosjekt i regi av Innovasjon Norge. Prosjektet har som hovedfokus å bidra til styrking av Førstelinjetjenesten for Utvikling av Næringsliv i Kommunene (FUNK). Oppstart blir høsten 2011.

Utsiftingen av vannrør fortsetter etter to års opphold. (Foto: Øystein Ingilæ)

Fortsetter utbedringen

AV KJELL WIAN

Så er vi i gang igjen, etter to års stans i arbeidene med utskifting av det gamle vann og avløpsnettet i Kjøllefjord.

Området som skal tas nå er fra Helsesenteret til "Nissenbakken". Det var bevilget penger i 2010 men det var ingen entreprenører som var interessert da. Arbeidene ble lyst ut igjen i vinter og det var da 2 Alta-firmaer som la inn anbud. Pedersen Maskin AS hadde for kommunen det gunstigste anbudet.

Norconsult har stått for prosjekteringen og er byggeleder.

Det gamle vann -og avløpsnettet som er over 50- 60 år gammelt, skal

skiftes ut samt at det legges en ny overvannsledning. Kostnadsrammen er 3. mill. kroner.

Alle ledningene er PVC og strekningen er på ca. 300 meter. Arbeidene tok til i uke 23 og skal stå ferdig 1. september 2011. Firmaet avvikler 3 ukers ferie rundt månedsskifte juli/august.

I anleggsperioden vil de husene som ligger i området ha provisorisk vannforsyning. Ting som ikke var planlagt kan likevel skje underveis, bl.a kan det bli aktuelt for en kort periode (inntil en time) å stenge vannet i et større omfang.

Videre vil det ikke være mulig å bruke bil på veistrekningen som ligger i anleggsområdet. Skal en til Helsesenteret må Kirkeveien/ Christian Horsts vei benyttes.

Ungdomsfiske

LiV – Lebesby i Vekst – har engasjert prosjektleder Tomas Sagen for å gjennomføre ungdomsfiske i kommunal regi. Det er 14 påmeldte, og fiske vil foregå i perioden 27. juni til 5. august.

Studiesenter til høsten

AV OLAV TERJE HANSEN

Kilde til utvikling

I forbindelse med at kommunen planlegger å komme i gang med eget studiesenter fra høsten

2012, er kommunen innmeldt i Studiesenteret.no.

For at hjemmевærende studenter skal kunne benytte seg av de tilbudene som Studiesenteret.no tilbyr, må vi være medlem.

Studiesenteret.no er tilbyder av diverse utdanninger gitt av høyskoler og evt. andre studieinstitusjoner. Her er det både flerårig yrkesutdanning, men også kortere kurs. Studentene kan sitte ved egen datamaskin hjemme, eller velge å bruke lokaler på kommunalt studiesenter.

Det vil bli et orienteringsmøte i god tid før studiesenteret er oppe og går.

Utbytte fra Finnmark Havfiske AS

Lebesby kommune har fortsatt en aksjepost i Finnmark Havfiske AS, og fikk utbetalt et utbytte på kr. 251 000 for 2010. Pengene skal benyttes til næringsrettede tiltak

Ellinor og Ailo tar godt vare på sine gjester.

En smak av Sàpmi

AV LILL ASTRID RØVIK

Det hele begynte som et test-prosjekt sommeren 2007, samisk kultur skulle være fokus i en opplevelsestur for turister fra Hurtigruten.

Nok en gang var det lokale ildsjeler som tok tak i og jobbet frem en spennende idé, nemlig en opplevelsestur for turister, i samarbeid med Hurtigruten.

Villige verter

For å klare dette, trengte man verter i lavvuen som ble satt opp i Oksevåg, og etter en uke i tenkeboksen sa familien Utsi fra Tana seg villige til å stille sin kunnskap, sitt folk og sin kultur til disposisjon. Ellinor og Ailo er nok allerede godt kjent blant befolk-

ningen i Lebesby kommune, og deres tre sønner med samboere er en naturlig del av bedriften. Familien var etter flere generasjoner med reindriftsutøvere godt kjent med Nordkynhalvøya, så den største utfordringen var at de ikke var vant til å åpne sine dører for en hel båt full av fremmede mennesker.

Fornøyde gjester

Prosjektet gikk etter hvert veldig bra, og selskapet ble formalisert til en del av Arctic Coast AS, med Jan-Olav Evensen er daglig leder.

Leiren har senere blitt oppgradert, og fornøyde turister kommer stadig om bord på hurtigruta igjen med minner fra en unik kulturopplevelse, med lassokasting, rein, buljong, joik og samer.

Ellinor og resten av familien

Utsi, i Davvi siidà er nå inne i en periode hvor de tenker nye tanker, de ønsker flere ben å stå på, og nye idéer prøves ut.

Tidligere holdt familien til på Mehamn fjellet, men denne sommeren har de leid Platten i Kifjordkrysset for å komme nærmere sameleiren som de hver dag har besøk av opptil 53 lærevillige og spente turister i.

6. juni inviterte de Lebesby kommune sammen Innovasjon Norge, Sametinget, Origo Nord AS og Visit Nordkyn for luften nye idéer og diskutere muligheter i videre utvikling av konseptet.

Fornøyde gjester fikk en smakebit av den opplevelsen turistene sitter igjen med etter et besøk hos familien Utsi, og begeistringen ble ikke mindre rundt bålet da reinkjøtt i ulike varianter ble servert.

Laksefjord Omsorgssenter - drøm og virkelighet

Ellen Hansnes trives på omsorgssenteret (foto; Lill A Røvik)

I stua Reidun Nilsen, Ellen Hansnes og Siv Johansen har funnet seg til rette i nye møbler

AV LILL ASTRID RØVIK

Som en konge på haugen, ligger Laksefjord Omsorgssenter, gul og majestetisk, i den lille bygda Lebesby. Her huses noen av bygdas eldste innbyggere, og ansatte fra hjemmebasert omsorg kommer og går i takt med vaktlista.

Inne i det gamle velholdte bygget finner man både leiligheter, et "lite" storkjøkken, felles arealer med stue og sittegrupper, i tillegg til masse sjel og hjertevarme blant beboere og ansatte ved hjemmebasert omsorg. I kjelleren er her også et museum i kjelleren, som forteller historien om Lebesby-mannen, og som absolutt er verdt et besøk.

En vakker drøm

Alle de syv leilighetene er relativt nye, med lyse farger og med kort vei til frisk luft og vakker natur, for de som har muligheten til å benytte seg av denne.

Området rundt senteret er flatt og fint, og kunne nok med fordel vært opparbeidet til en vakker perle i bygda. Her er mange muligheter, og

noen beboere tar selv i et tak for å rydde og pynte på området når våren kommer og det er tid for hagearbeid. De ansatte ved hjemmebasert har mange drømmer, og spesielt ser de for seg at man her kan gi et tilbud for "Grønn omsorg". Litt grønt gress og flotte blomster, turløyper for de eldre, og gjesterom for eldre som ønsker å være i vakre omgivelser i en periode, er noe av de tingene de ser for seg når de lar tankene løpe fritt. I tillegg har det også vært jobbet en del med å få til ei avdeling her for demente i Lebesby kommune.

Internasjonale Lebesby

Til tross for at Lebesby er ei lita bygd, er det et meget internasjonalt miljø på Omsorgssenteret, med 16 ansatte fra hele syv forskjellige nasjoner. I tillegg til nordmenn er dette personer fra land som Finland, Thailand, Kirgisistan, Nepal, Russland, og Litauen, som av forskjellige grunner har kommet til plassen, og som har valgt å bosette seg her. Alle disse er på en eller annen måte en del av Laksefjord Omsorgssenter, enten som assistenter, sykepleiere, hjelpepleiere, vaktmester eller kokk på kjøkkenet.

En møteplass for ung og gammel

Tidligere hadde man også kafè på senteret, noe som er blitt et savn for brukere av senteret og bygdas innbyggere. Det er trist, og vi skulle så gjerne hatt dette tilbudet her ennå, forteller Reidun Nilsen, som har arbeidet her i 23 år. Selv om kafèen ikke lenger holder åpent, brukes "stua" likevel til møter mellom ung og gammel flere ganger i måneden. Noe som er populært blant beboerne er når bygdas småbarnsmødre tar med barna sine hit og serverer kaker, kaffe, barnelatter og relativt enkel glede til de eldre. Også formiddagstreffet med sang og orgelspill er et koselig trivselstiltak, med lokale ildsjeler i spissen.

Lokal giverglede

Et annet lyspunkt i en ellers stressa og stram økonomisk hverdag, er de nye møblene som har kommet inn i den koselige stua på Omsorgssenteret. Flere ansatte hadde sett seg lei på de gamle utslitte møblene som var der tidligere, og sendte rett og slett en søknad til flere bedrifter i kommunen. Gleden var stor da beskjeden kom om at møblene kunne kjøpes inn og regninga sendes til smoltanleggene Grieg Seafood Finnmark AS og Laksefjord AS.

Gammelgutta har jevnlig besøk av skoleungdom.

Foto Ingebjørg Liland

Fra venstre: Toralf Wallenius, Alex Færseth og Alf Nilsen er fast innslag på biblioteket.

Foto Ingebjørg Liland

Generasjonstreff i hverdagen

AV INGEBJØRG LILAND

Vi fikk et tips til redaksjonen om at "torsdagsklubben", pensjonistene som møtes på biblioteket til kaffe og en prat har fått nye medlemmer. Dette måtte vi selvsagt sjekke og fant ut at en gjeng gutter fra 8.klasse tar matpausen på biblioteket en gang i uka for å drikke kaffe og prate med "gamlegutta"

Den 14. april stikker jeg innom for å tjuvlytte. Det er den første sommerdagen, både etter kalenderen og etter været å dømme.

- Men lørdagen skal det bli sne, "tinarsne"

- Ja, det blir vel ennå vinter...

Men det snakkes ikke bare om været, det er for tiden et eventyrlig fiske og man har hørt om en sjark som har solgt fisk for 44.000 på 3 sjøvær...

- Men så e det jo slutt på søndagsfri, ingen som har respekt for kviledagen lenger

Så kommer Mats, Øyvind, Brian, Sebastian og William, henter seg kaffe og setter godt til rette i sofaen.

- Kor han Knut e'?

- Han er i Tromsø.

- Ka dokker skal i påska, lurer guttene

- Vi skal gå på ski, æ skal delta i hopprenn i Mehamn, sier Toralf

Alex har ikke helt bestemt seg ennå.

Løser verdensproblemer

Jeg spør guttene hvordan de fant på å vanke på biblioteket.

- Vi er gode venner med Ole Henrik, han hjelper oss med lekser,

det var han som foreslo det.

- Hva bruker dere å prate om da?

- Presserende samfunnsproblemer, sier Mats

- Fiskeri og båter, sier William

- Og mye prat om gamle dager, sier Brian

Det kan de bekrefte, Alex Færseth, Alf Nilsen og Edmund Wallenius, at det blir mye prat om gamle dager, og repriser, de samme historiene som går igjen, men at det er det de unge vil høre om, hvordan det var på den tiden det gikk an å leve av fiske uten støtteordninger.

Og praten går videre, om knivslipping, om brenning og evakuering, om skolen og mobbing, om røyking og fremtidsplaner - og om Alex sin 30 år gamle barbermaskin.

- Ja du har vel ennå den AEG vaskemaskinen du kjøpte i 1956? spør Toralf - Har du hørt om framskritt?

- Nei, bare bakskritt

- Du kunne vært lærer i historie Alex, foreslår gutta

- Nei, han bare lyg, sier Toralf

- Han er ganske god på damer og sånn da, sier William, - Men dårlig på teknisk utvikling.

- Vi kunne hatt deg i tysk, sier Mats.

For de vet at Alex har jobbet på Ylvingen, og der var det mange festninger under krigen.

- Har dokker lest alt om brenninga? Spør Alf

- Ikke ennå

Men så er matpausen over og de må gå til timen. Jeg bemerker at Sebastian har vært mer taus enn de andre.

- Det er fordi han er lur, han vet at alt vi sier blir brukt mot oss, sier Mats.

Deltakerne fikk teste ut brannvesenets slukkeutstyr.

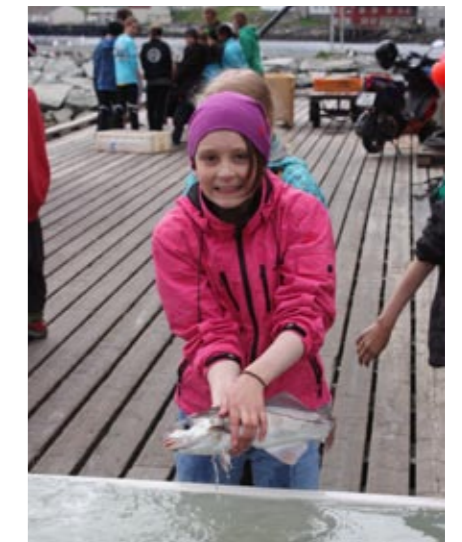

Her får deltakerne lære pålestikk av Øyvind Berg:

Til slutt bar det i havet med samtlige.

Fiskeridagan endelig tilbake

Fiskeridagan i Kjøllefjord var i år endelig tilbake - etter flere års fravær.

Mange i lokalmiljøet har savnet arrangementet - som tidligere var en årlig happening i fiskeværet. Og endelig er var det duket for en ny og innholdsrik uke, der fiskere, industri, skole og kulturliv har gått sammen om å fokusere på fiskerieringens betydning for stedet.

Sikkerhetskurs for ungdom

En av de store happeningene var et eget sikkerhetskurs for ungdomsfiskerne på Nordkyn. Både Redningsselskapet og opplæringsfartøyet i Honningsvåg skal deltok. I tillegg var det lagt opp en rekke arrangement i bygda med fiskeri som tema.

Gjennomførbart

Årets arrangement var det første siden 2007. Fram til da var Fiskeridagan et årlig arrangement - som inneholdt både konferanser og verdensmesterskap i lineegning. Ambisjonsnivået er i år senket noe - slik at arrangementet lar seg gjennomføre. Fiskeridagan ble gjennomført den andre uka i juni.

Sikkerhetskurs for ungdom

AV WILLIAM PEDERSEN OG MADN NILSEN

Onsdag 8. juni ble det arrangert sikkerhetskurs for ungdomsfiskerne i Kjøllefjord og Mehamn. Kurset varte i ca 6 timer og det var 18 ungdommer som møtte.

Oppmøte kl. 9

Klokka 9 startet kurset med en briefing om hva som skulle gjøres de neste timene. Først på programmet var innføring i førstehjelp, og senere ble deltakerne delt opp i to grupper, hvor en gruppe lærte

knuter og stikk mens den andre lærte om brannsikkerhet.

Utstyr og brannfare

På brannsikkerhetskursen møtte Kjøllefjord Brannkorps for å vise ungdommene hva de jobber med

og hva som er lurt å vite om en båtbrann på havet. De demonstrerte utstyr til brannslukking og redning, og gikk igjennom vanlige brannfarer på fiskefartøy.

Knuter og stikk er også viktig

Ungdommene fikk et lynkurs hos Øyvind Berg i knuter og stikk, i hovedsak halvstikk, perlestikk og flaggstikk. Ungdommene lærte raskt og instruktøren var imponert.

Svømmetur i havna

Etter taco-lunsj på hotellet var det ned på båten «Finnmarksfisk» for å ta på overlevelsedrakt, så rett i havet for å oppleve hvordan det er å ligge i kjølig vann iført en tung drakt.

For mange av ungdommene var dette høydepunktet for dagen - de skulle svømme i «lenke» og prøve å bli heist opp av krana på redningsskøyta. Dette viste seg å ikke være så lett som de fleste trudde. De fikk også prøve seg på å

komme seg inn i redningsflåten.

Tur med «Finnmarksfisk»

Etter at kurset var ferdig fikk alle deltakere en tur ut til havklippen Finnkirka med «Finnmarksfisk».

Deltakerne syntes dette var en opplevelsesrik og lærerik dag. De fleste syntes høydepunktet var svømminga i overlevelsedrakt - det hadde de færreste gjort før. Nå føler ungdommene seg mer trygge på å dra ut å fiske i sommer.

Leif Pedersen imponerte med flott vokal.

Foto Toril Svendsen.

Kjøllefjord storband

AV JAN HOLM HANSEN

Den høye lyse mannen med saxofonen løfter neven og knipser taktfast før han teller opp, og storbandet bygger dempet opp under vokalistens stemme som lyder hest ut-over et åndeløst publikum;

*Georgia, Georgia
The whole day through
Just an old sweet song
Keeps Georgia on my mind*

Noen publikummere viser sin beundring ved å svinge en tent ligthet sakte frem og tilbake i det halvmørke lokalet.

Dette kunne vært en beskrivelse av en hvilken som helst konsert et hvilket som helst sted i verden, men det er en av mange konserter Kjøllefjord storband holdt for sitt trofaste sjangerbevisste publikum på puben i Kjøllefjord for noen år siden. Den høye lyse med saxofonen viser seg å være dirigent Helge Moen som presenterer vokalist for anled-

ningen og annonserer neste nummer; Duke Ellingtons Sophisticated Lady. Og perlene fortsetter å strømme fra det lille storbandet: Caravan, Blue Monk, The Shadow of your smile til det utrolig nok viser seg at konserten er over, og publikum trampeklapper taktfast til bandet stiller opp igjen og avleverer bonuslåten like stilsikkert som resten av numrene.

Hvordan oppsto Kjøllefjord storband

Helge Moen forteller at en gang på 1990-tallet så mistet korpset tubaen. - Vi skaffet oss istedet en elbass og valgte da å kalle oss storband. Etter hvert ble det slagverk og gitar, og vi begynte å spille storbandlåter et par år før den første Chrisfestivalen.

Det har vært en vanskelig overgang, sier Helge. Storbandmusikken ligger milevis fra den korpemusikken en spilte tidligere. Men vi har jobbet mye for å få det til, og ennå sliter vi vel litt. Nå har vi et meget godt komp som løfter bandet. Spesielt etter at vi fikk med piano synes jeg vi har fått et ekstra løft. Så bra som kompet

Museet på Foldalbruket

Kystkultursenter vil ha åpent hver dag hele sommeren, klokken 11.-16.00. Guidede turer arrangeres kl. 12.00 og kl. 14.00.

er nå, så hadde det ikke nyttet om vi andre var aldri så gode – kompet betyr mye.

- Jeg ynder å kalle dere for Kjøllefjords lille storband. Hvordan er besetningen nå?
- Kompet består av Jan Paulsen på slagverk, Ronny Persen på gitar, Kenneth Nygård på bass og Olga Kurnilova på piano. På trompet har vi Tore Sjøveian, Tor Egil Sørensen og Gøril Søndrol. Vivian Nilsen på trombone. Helge Moen og Albert Larsen tenorsax, Sonja Pettersen, Mats Berg Nilsen og Maja-Sofie Angell Moen på altsax. Dessuten er Tor Egil Sørensen vår faste vokalist. Ellers henter vi inn gjestevokalister som nå sist da vi hadde Blues Brotherskonsert

- Hvordan står det til med rekrutteringen? Gjør dere noe spesielt for å få inn nytt blod?
- Egentlig ikke. Vi har kulturskolen som gir opplæring til interesserte, og så har vi et ministorbånd hvor vi tar i mot rekrutter som har en viss musikkbakgrunn.

Helge Moen har bakgrunn fra korps hvor han spilte i 6 år. Der var det vanlig at når en hadde spilt en stund, så fikk en ansvar for å instruere de som var yngre. Da han kom hit til Kjøllefjord som kulturkonsulent i 1991, hadde han gjort unna mellomfag musikk på universitetet, med klarinett som instrument, og toårig kulturarbeiderlinje fra høyskolen.

- Har du noen favorittkomponister innen jassen?
- Jeg er svak for Count Basies musikk. Mye av den er jo komponert av Neal Hefty som bl.a. har skrevet

Kom og Bli!

Lebesby kommune er invitert til å delta i prosjektet "Kom og Bli" som er et rekrutteringsprosjekt spesielt rettet mot helse og opplæringssektoren. Prosjektet er et samarbeid mellom KS, Fylkesmannen, Finnmark Fylkeskommune og flere kommuner i fylket, og oppstartssamlingen var i Kjøllefjord 10.-11.mai. (her vet jeg ikke om du har fått noe tekst fra Arnfinn Bønå??)

Helge Moen i kjent stil.

Foto Toril Svendsen.

kjenningsmelodien til reiseradioen. Ellers liker jeg Benny Goodman, og for så vidt mange av de gode gamle.

- Dere har, som du sa, hatt en Blues Brotherskonsert nå i vinter. Hva er planene fremover?
- På grunn av mangel på musikere i ferien, så blir det ikke noen konsert på Chrisfestivalen i år. Men vi planlegger en konsert med soul som tema ut på høsten. Repertoaret er ikke helt klart ennå, men det blir både ny og gammel soulmusikk.

Kanskje vi får høre en lokal artist med denne teksten som Aretha sang for oss på 1970-tallet:

*If you see me walking down the street
And I start to cry each time we meet
Walk on by, walk on by
Just make believe that you don't see the tears
Just let me grieve
In private 'cause each time I see you
I break down and cry*

10-årsjubileum med Jørn Hoel

AV INGEBJØRG LILAND

Chrisfestivalen 2011 markerer 10 års jubileet for festivalen som i sin tid ble sparket i gang av daværende kulturleder Per Christensen som en hyllest til bluesartisten Chris Lyngedal fra Kjøllefjord.

Programmet for 2011

Programmet for 2011 er satt sammen med tanke på å favne et bredt publikum og for å markere 10-årsjubileet. Vi har invitert musikere som har spilt med Chris Lyngedal til å spille sammen i "Chris Memorial Band" og vi er stolte av å presentere ikke mindre enn 3 band med Kjøllefjordinger som bandmedlemmer.

14 konserter på 5 dager

Tirsdag tjuvstarter Leo Leonhardsen fra Kjøllefjord med konsert på kinoen. Festivalen starter på Foldal onsdag 29.juni med et ungdomsarangement, partyjoikbandet rOlfa fra Karasjok spiller kl 19. Arrangementet er støttet av Ungdomssatsing Nordkyn, er åpent for alle og det er fri inngang. Deretter spiller Jack Vreeswijk kl 21. Han er sønn av den legendariske svenske trubaduren Cornelis Vreeswijk.

Offisiell Åpning

Torsdag starter med et familiearran-

gement, visesanger Trond Trudvang spiller egne viser med nordnorske tekster. Noen husker vel radiohiten "Lisa, Lisa, Ekspeditrisa"?

Dette arrangementet åpnes med at Lebesby kommunes idrettsstipend for 2011 deles ut. Offisiell åpning skjer torsdag kl. 21 med Hekla Stålstrenga som første band ut. De spiller nordnorsk folkrock med stor trøkk! The Usual Suspects fra Bodø kaller seg et jazz-fusion band, og her er Anna Bygjordet fra Kjøllefjord vokalist. Torsdagskvelden avsluttes med Chris Memorial Band, bestående av Paolo Vinaccia, Oddmar Amundsen, Konrad Kaspersen, Inge Kolsvik, Britt Eva Løkkemo og Sverre Kjeldsberg. Her blir det mange gamle musikalske godbiter.

Fredag med rock og blues

Fredag er det Elly Marvellous, nytt stjernesudd på blues/soul – himmelen som åpner kvelden. Kun 21 år gammel har hun allerede etablert seg som en stor liveartist, blant annet på Notodden Bluesfestival. Blickenkläger spiller nordnorsk rock med nordnorske tekster, de kommer fra Tromsø og har med seg gitarist Gaute Veseth Olsen fra Kjøllefjord.

Sistemann ut på fredag er den svenske bluesartisten Robert Lighthouse m band, som har turnert mange år i USA og Europa. Her bidrar Paolo Vinaccia som trommis

Jørn Hoel

Lørdag spiller Tonje Unstad nordnorske viser på torget i Kjøllefjord. Kvelden på Foldal åpnes med workshop-konsert for unge musikere. Det er Jan Arild Sørnes Band som inviterer unge musikere til blues-workshop fredag formiddag som avsluttes med konsert lørdag kl 19.

Jørn Hoel er vel kjent for de fleste, og trenger ingen nærmere introduksjon. Han spiller kl 21 på lørdag. Så kommer et band fra Lakselv: Tant, som har mottoet: "Rock'n roll skal aldri dø"

Kvelden avsluttes med et 8-mann sterkt bluesband med Jan Arild

Sørnes i spissen. Her blir det høy partyfaktor! Han har med seg proffe musikere som Harald Devold, Roy Steffansen, Sverre Gjørvad, Einar Leinonen, Michael Kontocristos, Olle Nyberg og Kristoffer Holm Hansen fra Kjøllefjord

Andre arrangement

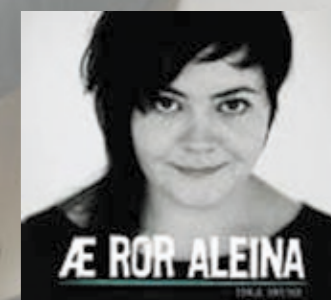
Kommunen inviterer til "Kommehjem-treff" den 30.juni (se oppslag) Det er lasershow for ungdom på samfunnshuset på mandag 27.juni og Åpen Hall i idrettshallen tirsdag.28. juni. Kjøllefjord Kystlag har kafé på burekka hver dag onsdag-lørdag kl 12-18.

Robert Lighthouse med band

Trond Trudvang

Tonje Unstad

Starter fiskeriavis

Kyst og Fjord fikk god mottakelse i Lofoten hvor Øystein Ingilæ (t.v.), Hugo Mortensen, May Sissel Mathisen, Ole-Henrik Kjevik, Gunn Heidi Wallenius, Daniel Øien og Trine Ingilæ deltok på avisens stand. Foto Lasse Jenssen.

Til høsten etableres det noe så kuriøst som en fiskeriavis med hovedredaksjonen i Kjøllefjord.

- Initiativet til avisetableringen kom fra Tromsø hvor det kanskje hadde vært mer naturlig at hovedkontoret hadde ligget. Men siden vi fant nødvendig kompetanse både på teknisk utvikling og økonomi her i Kjøllefjord, ble Kjøllefjord valgt som base, sier ansvarlig redaktør Øystein Ingilæ.

Da Ingilæ ble tilbudt å lede oppbyggingen av en ny nordnorsk fiskeriavis, satte han betingelser av at han foreløpig ikke ønsket å flytte på seg. Og med to nyinnflyttede kjøllefjordinger med viktig kompetanse innenfor økonomistyring og teknisk utvikling, Ole Henrik Kjevik

og Daniel A. Øien, i umiddelbar nærhet - ble de to med på laget. Både på eiersiden og som en del av utviklingsteamet.

I slutten av februar var Kyst og Fjord ute med demoutgaven nettavisen www.kystogfjord.no. Og i april kunne den første trykte avisutgaven presenteres på fiskerimessa i Kabelvåg. Avisen ga en pekepinne på hvordan den blir i form og innhold når den kommer ut på permanent basis i siste halvdel av 2011. Mottakelsen både blant fiskere og annonsører var veldig bra.

Mens nettavisen har vært aktiv siden februar og oppnådd en jevn økning i trafikken, er målsetningen at papiravisen skal ut i august. Ingilæ forteller at Kyst og Fjord skal være en uavhengig nyhetsskanal for fiskerinæringen med forankring i nordnorske problem-

stillinger og virkelighet.

Innholdet skal være aktuelle, innsiktsfulle og presenteres på en lettfattelig og brukervennlig måte som gjør at leserne enkelt kan holde seg oppdatert i nyhetsbildet.

- Vi skal også tilby elektroniske tjenester som er til nytte for yrkesfiskere og folk i kystnæringene, etter hvert. Dett er tjenester vi kan utvikle her i Kjøllefjord, ettersom Daniel Øien har solid erfaring i datautvikling.

Foreløpig består Kyst og Fjord av et hovedkontor i Kjøllefjord, med et avdelingskontor i Tromsø. Men fra høsten av vil avisen også ha kontor i Lofoten, og etter hvert flere andre steder som er naturlig i forhold til avisens nedslagsfelt.

Besøk gjerne avisen på www.kystogfjord.no

Sade, Steffen, Mathilde og Richard i dyp konsentrasjon på gründercamp i Tana.

Foto Hanne Øien.

Unge entreprenører

AV HANNE ØIEN

Ungt entreprenørskap Finnmark inviterte elever i 8. klasse fra utvalgte kommuner til gründercamp i Tana 26. mai.

Ungt entreprenørskap er en ideell organisasjon som arbeider med entreprenørskap i skolen og som stimulerer til samarbeid mellom skole og næringsliv. Tema for årets camp var sosialt entreprenørskap.

Elevbedrift

Lebesby kommune har satt som mål at 9. klassene i kommunen skal ha egen elevbedrift, og på gründercampen fikk elevene job-

be med å finne målgruppe for et produkt, se fordeler og ulemper med produktet og videreutvikle ideene sine. De fikk også bruke kreativiteten sin på en reell problemstilling gitt av Brynly Ballari. Han ønsket ungdommenes egne ideer om hvordan Lions kan tiltrekke seg flere unge og flere kvinner.

Mange forslag

Elevene kom med gode forslag om å drive med aktiviteter unge bryr seg om, enklere måter å melde seg inn på, være synlige der unge og kvinner ferdes og profilere

Frida og William er klar for elevbedrift.

seg på sosiale media som for eksempel facebook. Den beste ideen og framføringen hadde tre elever fra Deanu sámeskuvlla som ble premiert av Brynly Ballari. Fra høsten av vil den kommende 9. klassen jobbe fram en elevbedrift basert på egne ideer.

Iltempo vant snøballkrigen for 3. gang (foto: Charlotte Angell)

Vant SNØBALLKRIGEN for 3. gang

AV CHARLOTTE ANGELL

Il tempo gigante fra Kjøllefjord/ Vardø vinner Nordisk mesterskapet i Vardø

I mars i år var Il tempo gigante med på snøballkrigen som gikk av stabelen i Vardø. Yukigassen, som det opprinnelig heter er et arrangement som Vardø driver på dugnad og litt sponsing. I år var det arrangert Nordisk mesterskap og i alt 63 lag var påmeldt.

Rekordstort

Det er første gang det er så mange lag representert. Spillet går ut på å kapre motstanderne sitt lagflagg.

En omgang varer i 3 minutter, og hvert lag har da 90 baller. Det spilles i hovedsak 3 omganger mot hvert lag. For å vinne må en skyt ut flest mulig av spillere motstandernes

spillere eller klarer å lure seg fram uten å bli truffet for å ta flagget. Hvert lag består av 10 spillere, hvor 7 er på banen, 1 kaptein og 2 reserve.

Mange gjengangere

I år var det var en del nye lag, men det var og lag som har spilt i årevis. "De er veldig gode". Det var en lang vei til finalen for Il tempo som møtte verdige motstandere. Il tempo hadde strategien i boks og med det gikk de opp til finale og tok en soleklar 1.plass. Il tempo består i hovedsak av flest spillere fra Kjøllefjord og resten fra Vardø. Men det er de fra Vardø som står får godt værskap hver år. Il tempo gigante laget ble opprettet i 2002 og har siden mer eller mindre vært de samme spillerne på laget. Laget har holdt seg stabil og med det fått gode resultater etter hvert. I mars i år var 3. året de tok 1. plassen i

Nordiskmesterskap i Yukigassen. De har også på skrytehyllen sin i Vardø en pokal for 2. plass Europamesterskap og 3 fair play priser. Il tempo har 3 ganger spilt om EM pokalen, 2 av gangene har de måttet reise til Kemijervi. Dette har vært en opplevelse. Il tempo er et elitelag i Finland og en av favorittene selv om de ikke ennå har fått med seg en pokal hjem. "Det er vårt neste mål".

Lokalt arrangement

Il tempo gigante arrangerte snøballkrig for skoleelever 1. til 10.klasse under vinterfestivalen som var arrangert i februar. Dette er en fin sport uansett kjønn og alder.

Il Tempo er et lag med godt humør og god lag ånd. De har fått en del sponsor midler i år til nye bukser fra den lokale handelsstand i Kjøllefjord og takker for det.

Jenta i ryggsekken

Ruth Sommervik, født Persen. Bildet er tatt hjemme på Rykkin i Bærum. Foto: Gulla Nyheim Gramstad, mars 2011.

Karen Persen, Ruths mor, med sin første-fødte ett år gamle datter Magda på armen. Karen Persen døde i 1976. Friarfjord 1924.

Sivert Persen, Ruths far var fra Store Torskefjord. Han kledde seg pent med hvit skjorte hver søndag og røkte en sigar samme ettermiddag, men aldri ellers. Han pleide å sykle til Ifjord for å handle og kjøpte nok sigarene der. Han døde i 1972. Foto fra ca.1950.

AV GULLA NYHEIM GRAMSTAD

Oppvekst i Friarfjord, krig og kjærlighet - og familieliv i Sør- Norge. Flere interessante tråder skulle følges opp, men vips var Ruth Sommervik over alle hauger, sommeren i Finnmark kunne ikke vente.

Voss skiferbrudd

Friarfjord ligger inne i Laksefjorden, ca. 10 km fra Ifjord langs riksvei 98 i Lebesby kommune. Friarfjorden er en liten grend mellom Kunes og Ifjord hvor det har blitt drevet utvinning av skifer, og hvor en enda i dag finner restene av skiferbruddene ved Heimdal og Nyheim og helt ut til Veahcanjårga, som ligger ytterst i Friarfjorden. Midt i bygda renner Friarfjordelva som kommer i fra Friarfjordvatnet som ligger på oversiden av bygda ved riksvei 98.

Det skal ha blitt startet skiferdrift

i Friarfjord som bondenæring så tidlig som i 1870. Skiferbruddet, verdens nordligste, har produsert takstein fra omkring 1930-årene og fram til 1970-tallet. Skiferen fra Friarfjord var mørk grå til svart leirskifer og av en annen kvalitet enn Alta-skiferen. Kløveflaten var plan eller bølget, noe avhengig av bruddlokaliteten. Tykkelsen kunne vare fra 1mm til 3 cm. Hovedmaterialene i skiferen var finkornet glimmer og kvarts samt granitt.

Etter krigen begynte gjenreisningen av skiferbruddet i 1946 og feltet var i produksjon i 1947. I løpet av tiden fram til 1970 var det noen avbrudd i produksjonen, som kunne variere fra 600 000 til 900 000 takstein i året. Det ble stans i produksjonen da Voss skiferbrudd som eide bedriften ikke fant det regningssvarende å fortsette driften.

Frøktelig bannskap

Det kom folk mangesteds fra for å arbeide i skiferbruddet i Friarfjord. Vossinger og trøndere kom tidlig på 1900-tallet. Mange fant seg ko-

ner, stiftet familie og ble værende. Navn som Jullum og Reberg stammer sørfra. Richard Bergh, som var lærer (1954-1969) på Kunes og Veidnes, forteller i boka "Når vi sitt her å prate" om møter med mennesker i Laksefjord. Her samtaler han med Nils Adolf:

- Ja, det va en steinbærer i Ifjord, vet du. Ferdige takstein, skiferbrudd. Æ og Olaves arbeidde samen med han. Vi fikk mange ganga skjenn når vi sto å lytta. Vi hadde gruva der, og han ordna stein der ute i klubben. Vi måtte kike over kanten!

Ja, så hadde han funne ut – du vet han fraus på fotan – det va kaldt å stå der om vinteren! Ja, så hadde han fådd ifra Lyngen splitternye komaga. Men han skulle ha hatt noe under så det ikke ble så glatt. Det va jo så glatt is der nede, kan du skjønne. Og så når det ble synnavind, så blei det is oppgjenna på sløtt berg helt til sjøen. Og flo sjo det e jo djuft.

Nyheim i Friarfjord, eid av Voss skiferbrudd. Bak fra venstre: Bestyrerboligen. Der bodde Anna og Ingmar Reberg. Ingmar var bestyrer og de hadde også ansvar for post og telegraf. Til høyre var arbeidernes sove- og spisested. Huset foran kaltes Smia. Foto tatt før nedbrenningen i 1944.

Karen Johnsen, Bekkarfjord. Hun var Anna Jonassens stemor. Anna var tante til Ruth Sommervik. Karen bodde sine siste år hos Anna og Bertin Jonassen i Bekkarfjord. Karen hadde alltid sin lue på og flittig som hun var; gikk hun gjerne og slo gress med en sigd der det var vanskelig å komme til med lå. Karen døde i 1950-årene.

Smilende skolebarn. Fra venstre: Olav Johnsen, Eikvik. Elly Einarsen. Bodil Bjørgum. Hilmar Johnsen. Mildrid Olausen. Ingrid Persen og Ruth Persen, Friarfjord, søstre. Magnhild Jonassen, Bekkarfjord. Gunhild Nyborg. Lydia Johnsen, Eikvik. Alfred Nikolaisen. John Persen, Friarfjord. Jan Benjaminsen. Bak: fra venstre Olav Nikolaisen og Anders? Ifjord 1947.

Skolen i Ifjord. Bak fra venstre: Lærerinnen, Olav Nikolaisen, Anders Simonsen og Magda Persen, søster til Ruth som var kokke og husmor på skolen. Neste rekke fra venstre: John Persen, Ingrid Persen, søsken til Ruth. Gunhild Nyborg, Jan Benjaminsen og Alfred Nikolaisen. Foran fra venstre: Hilmar Johnsen, Ruth Persen, Magnhild Jonassen, Bodil Bjørgum, Lydia Johnsen, Elly Einarsen, og Mildrid Olausen med søsteren Solbjørg foran seg. Ifjord 1946.

Så va vi i gruva og ordna med stein. Han va under buktbua. Så høre vi det ramle nokka kolossalt! Og frøktelig bannskap der nere! Og der ligg han med fotan i været på rygg! Så har han en stor fange med stein, og så kan han ikke sleppe de steinan! Og bantes og ropte på han Gamle-Erik og alt mulig. Og sparka og spente, ja i timesvis der! Og vi fiire, vi kjeik bare littegranne over kanten. Du vet han visste ikke at vi va der. Det va mange ganga på en time han holdt på så der.

En gang hadde han tadd atten koller firkantie stein. Sterk va han! Men du vet dem overvurderte sæ bestandig når dem skulle arbeide. Og da ramla han også! Ja, at han ikke fikk det derre i hodet eller fikk slådd sæ i kroppen! Og der høre vi igjen frøktelig. Det va en aen sort bannskap.

Ja, så vi til å kike igjen, du vet våres gruva va så lav – fjellet gikk ned – vi kunne bare klatre oppigjenna hjørnesteinan og kike over. Minst en søtti, åtti kilo, og han på undersida! Og sparka! Og brølte! Og så før han utfor kanten og ned i sjøen. Og med de steinan! Å, du verden! Og da kan du tenke dæ for sjørøkk og bannskap!

Bannskapen fortsetter

Ranselen hadde han full av ekstraklær, for han hadde naturligvis før dotte i havet. Og så måtte han kle

av sæ helt – om vinteren! Og de nye komagan! Så bantes han på de komagan, nokka frøktelig.

Han hadde sånn Bergan ransel, og du vet dem tar jo masser. Men verktøyet hadde han jo elta der ute. Det va jo ingen som stjal verktøy som han brukte, rørtenger og sånn som han skrudde med i maskinan. Og når han skulle gå hjem, så va det post han måtte ta med sæ hjem. Han hadde den skikken at han elta ranselen akkurat mella spisebrakka og vedberget. Der stod ranselen! Og så va han Håkon Tornvik bestandig å hive tiggelstein nedi ranselen. Og du vet de va jo tungt! Han sætta sæ ned og så slite han frøktelig for å få den ranselen på ryggen. Ja, han va jo vant til å bære når han fikk den på ryggen!

Ja, han kommer hjem. Men kor han da bantes! Og va sint på hele Laksefjorden! Hadde han visst hvem den karen va, ja, han ville ha kniv med for å dræpe han!

Så fant han Olaves en gang på at nå skal vi skøye med han. Når han nå får lønning – han tjente nokså mye der, du vet akkordoppgjøra, men du vet det va ikke kvær fjortende dag – så skal vi si til han at vi skal stille oss på innertippen der, og så skal vi dræpe dæ og ta pængan dine!

Og vi stilte oss på innertippen og Olaves sa: ” Men nå skal æ og

Nils Adolf dræpe dæ og ta pængan! Men det e sant, svarte han, da skal æ ta børsa neste gang!”

Friarfjord og Bekkarfjord

Det var her hun vokste opp, Ruth Sommervik, født Persen. En ramsalt humor rådet i visse kretser, som blant arbeiderne på Skiferbruddet. I dag ville vi vel kalle det mobbing. Men historien viser at mannen med bannskapen ikke lot seg tyne, Nils Adolf og Olaves måtte bare prøve seg, mannen skulle ta verre igjen. Kanskje var det ikke uttrykk for mobbing, men slik mannfolkene holdt humøret oppe i en slitsom hverdag.

Blide Ruth er lett å få i tale, ordene triller og hun både kan og er villig til å fortelle. Hennes ektemann Mathis Sommervik fortalte sin historie i forrige nummer av På Norsktoppen. Det er bakgrunnen for denne artikkelen. Ruth hadde mye interessant å fortelle hun og.

Det var i Friarfjord Ruth ble født i 1938, og hun er i dag 72 år gammel. Hun dro til Oslo i 1959 og giftet seg med Mathis i Oslo Rådhus i 1960. De har fire barn sammen.

Hjelpepleier har vært hennes yrke i hele hennes voksne liv. Ruth har arbeidet 26 år på Martina Hansens hospital i Bærum, som er et spesialisert sykehus for ortopediske operasjoner, og på syke-

hjem; samt fire år på et vernehjem for krigsseilere.

Faren til Ruth het Sivert Persen. Han var fisker og født i Store Torskefjord. Moren Karen, var født Johnsen og var fra Trollbukt. De var ni søsken. Karens far ble tidlig enkemann med mange barn, men han giftet seg igjen, og den nye kona het også Karen.

Karen, som var same, hadde hatt et stritt liv før hun giftet seg med Ruths bestefar. Hun tjente som hushjelp hos en familie og der måtte hun spise og bo i fjøset sammen med dyrene. Karen var et varmt og elskelig menneske som levde sine siste år hos sin stedatter, Anna Jonassen i Bekkarfjord, som var tante til Ruth.

- Tante Anna var et blidt menneske og svært gjestfri. Jeg følte meg stor når jeg kom på besøk til henne i Bekkarfjord, fordi hun var liten og nett, enda mindre enn meg, ler Ruth. Og da mannen Bertin døde, ble Anna alene i huset og måtte da ta sine forholdsregler, fortalte hun. I kjelleren hadde de en stor fryseboks. Hver gang Anna skulle ned i den, bandt hun seg fast i trappen med et tau, slik at hun skulle kunne komme seg opp om ulykken var ute.

Laksefjordliv

Ruth er yngst av ni søsken. Barna

kom tett, det var kun to år mellom søsknene. Storesøster Magda måtte passe de små. Broren Hjalmar bar vann og hogget ved. Far var på fiske, mens mor klippet sauene, og Ruth holdt dyret. Moren kardet ulla og spant selv garnet, og senere strikket hun gensere, sokker og strømper til den store familien. Ruth lærte tidlig å melke og hun var med på lamming.

- Vi hadde ikke god råd da jeg vokste opp. Men vi hadde det bra og mye moro. Og vi elsket å fortelle skremthistorier. Vi hadde kyr, sauer, hane og høner som ga oss egg. Og bær var det i massevis på fjellet. Jeg ble en trygg person av å vokse opp i en slik familie i Friarfjord, sier Ruth.

Flyalarm

Tryggheten skulle ikke vare lenge i den lille jentas liv. Plutselig kom ordren fra tyskerne og alle skulle rives opp fra det kjente og kjære og begi seg på reise ut i det uvisse. Ruth var 5 år i november 1944, da hun ble flyktning i eget land og familien ble tvangsevakuert. På båten ut fjorden kunne familien se tyskernes herjinger. Husene som ble stukket i brann og skytingen av alle dyrene. Reisen sørover ble lang og hard. Familien ble stuert ned i lasterommet på en båt, hvor de fant seg en krok mens

båten fraktet dem til Narvik. Båtreisen tok en 4-5 dager. Der ble det en ukes opphold før ferden gikk videre sørover. Ved ankomsten til Oslo, var lille Ruth blitt svært syk og svak av blant annet underernæring.

I Åkebergveien i Oslo var det opprettet et barnesykehus for evakuerte barn. Sykehuset var opprinnelig et barnehjem, som ble omgjort for å ta i mot de nordnorske barneflyktningene som trengte hjelp. Der ble Ruth innlagt, hun var akkurat fylt 6 år i desember 1944.

Hun ble tatt i mot av to hvitkledde damer som badet henne.

- Så artig, sa de om komagan jeg hadde på bena. De ansatte stelte pent med oss. Men jeg ble veldig redd når luftvern sirene ulte og alle fløy ned i bomberommet i kjelleren. Jeg var livende redd for at de skulle glemme meg og etterlate meg på sykerommet, men det skjedde aldri. Jeg var så svak at jeg ikke kunne gå og måtte derfor bæres ned i kjelleren.

Våren kom, og både 8. og 17. mai 1945 opprant før Ruth ble erklært frisk og kunne gjenforenes med sine foreldre og søsken. Ruth husker ennå hvordan pleierne hoppet rundt av glede over frigjøringen og krigens slutt. Familien hennes var innkvartert på Furuset gård på Billingstad i Asker.

Svenskebrakka, som familien Persen fikk som hjelp da de kom tilbake etter evakueringen. Det var enkel standard. Fra venstre: Søsknene Rolf, Ruth, Ingrid (holder katten), John og Bjarne Persen. Bak står nabo Johan Johnsen, Holmestrand. Friarfjord

Brakker, kalt tysker- eller svenskebrakker, i Ifjord. De fleste brakkene ble laget i Sverige. Skolebrakka foran, der Ruth gikk fra 1946-1947. Bak skolen kapellet. Fra 1947 gikk barna på skole på Ifjord gjestgiveri, som var skole om vinteren og gjestgiveri om sommeren.

Der bodde familien frem til sommeren 1946. Da hadde faren Sivert og broren Rolf allerede reist nordover for ett år siden og satt opp en såkalt svenskebrakke som familiemedlemmene kunne flytte inn i. Svenskebrakkene var en-etasjes hus ofte med smårutete vinduer. De var satt sammen av standardiserte trelemmer og mange var produsert i Sverige, derfor ble de kalt svenskebrakker. Disse brakkene var lette å sette opp og ble mye brukt under gjenreisningen i Finnmark.

Død og dype spor

Krigen gjorde finnmarkingene hjemløse. Hus kunne bygges opp igjen, men hjemmet en hadde mistet forsvant for alltid sammen med eiendeler og minner. Likevel nølte de ikke da freden var et faktum. Mange dro så fort de kunne tilbake til landsdelen, for å begynne en ny tilværelse på sitt gamle hjemsted. Men i de nye husene, på de nye loftene, fantes ikke de gamle bildene eller brevene mer. Eskene inneholdt bare nåtiden, fortiden var forsvunnet og skulle aldri vende tilbake.

Den 2. verdenskrig satte dype spor i befolkningen i Laksefjord, og mange tragedier utspant seg både i krigs- og i etterkrigstiden. Sivert Persen, Ruths far var med på å rydde opp i miner som var lagt ut langs veiene. De måtte også ta vare på likene av russiske krigsfanger som var blitt skutt og bare etterlatt i veikanten.

Johan Jørgen Jullum fra Friarf-

jord skulle hente torv til brensel på Rypøya. Der hadde tyskerne et batteri og det var lagt ut et minefelt som ikke var avmerket. Han ble drept momentant den 9. august 1943.

Tyskerne hadde også lagt ut et minefelt like ved Marie og Simon Fosslunds hus i Ifjord. Det var ukjent for familien og ti år gamle Bjørn Fosslund ble drept øyeblikkelig da han tråkket på en mine. Det skjedde 12. september 1944.

Heller ikke Ruths familie ble spart. Hennes fetter Arne Thorleif Persen omkom, da en tysk granat eksploderte 7. juni 1947 like ved hjemmet i Ifjord. Arne døde av skadene på vei til legen, han ble kun 17 år.

Det var flere andre som omkom eller ble drept av miner og granater i Lebesby kommune. Folk ble også skutt eller de døde av sykdom og utmattelse som følge av krigen. I boken "Våre falne" kan en lese om dem. Og Arvid Petterson har i "Fortiet fortid" et eget kapittel som omtaler ofrene.

I ryggsekk til skolen

I 1946 begynte Ruth på skolen. Hun var liten av vekst og hadde som tidligere nevnt vært svært syk under evakueringen, så hun var ikke sprek.

- Broren min Hjalmar puttet meg likegodt ned i en ryggsekk og bar meg på ryggen til Ifjord. Han gikk på ski fra Friarfjord til skolen i Ifjord, som det første året var i ei tyskerbrakke. Min bror Rolf og min søster Ingrid var også med og Rolf bar mine ski. De

stoppet et stykke fra skolen og satte skiene på bena mine. Ingen skulle se at jeg ble båret, det ville være for flaut for meg, ler Ruth. Det var oktober, da Ruth startet sin første skoledag.

Fra 1947 flyttet brakkeskolen i Ifjord til gjestgiveriet, som var skole om vinteren og gjestgiveri om sommeren. Barna gikk i puljer i seks - sju uker hver sin gang på skole.

Foreldrene til Ruth var samisktalende. De eldste søsknene kunne ikke norsk da de begynte på skolen på Lebesby. Det var ikke greit og de ble mobbet. Da familien ble evakuert til Oslo-området i 1944 lærte barna norsk og foreldrene begynte å snakke norsk til dem, mens seg i mellom snakket de samisk.

Ruth var 21 år i 1959 da hun forlot Friarfjord og reiste sørover. Da hadde kjæresten Mathis allerede vært der i to år. Og siden ble de i det sørlige Norge, men bare om vinteren. Så snart sommeren kommer og det blir ferietid, vender begge nesa nordover, for å nyte lyse netter og livet i midnattssolens land.

Det er blitt en ny sommer. Ruth reiser med hurtigruta nordover til sitt kjære Finnmark hvor hun skal besøke familie og venner, plukke multer og hygge seg sammen med sin mann i to måneder. God tur!

Kilder:

"Friarfjorden", av Valerius Hildonen-Nilsen, 2009. Store norske leksikon, snl.no Menighetsbladet, vinter 2004

Alle foto er private, der ikke annet er angitt.

Slekstreff i Sommervik i 2006. Fra venstre Ruth og Mathis Sommervik. De øvrige tilhører deres store familie som elsker sommeren i vakre Sommervik.

Hjemstedet til Ruth Sommervik i Friarfjord, ca. 1963.

Skiferdrift, Friarfjord 1918, fra "En bildesamling fra Lebesby kommune", utgitt 1978.

Anna og Bertin Jonassen med datteren Magnhild. Anna var født Johnsen og tante til Ruth Sommervik. Bekkarfjord i begynnelsen av 1950-årene.

5. klassen var med for første gang.

Det var mange jubel scener etter at deltakerne ga alt for å vinne.

Alle foto: Hanne Øien. Jan Einar ytte maksimal innsats og valgte å springe i strøpelestene.

Stafett i 100

AV HANNE ØIEN

I år var det 93750 påmeldte deltagere til Tine stafetten og bortimot 100 av dem var elever ved Kjøllefjord skole.

For 6. gang arrangerte skolen stafetten for elever fra mellomtrinnet og

opp. Målet er ikke først og fremst å fostre vinnere, men øke den fysiske aktiviteten blant elevene.

Heder og verdighet

Derfor var det flotte t-skjorter i premie til alle elevene, ikke bare de som sprang, men også de som var heiagjeng. Heder og verdighet skal årets 9. klassinger få som vinnere

av stafetten, selv om gullmedaljen mangler. Årets femte klassinger som var med for første gang var klare for oppladning til neste års stafett like etter målgang.

Ikke alle på skolen fikk være med på stafett dessverre. Men tradisjon tro sto barne- og mellomtrinnet for opprydning før 17. mai, og som vanlig gjorde de en kjempeflott jobb.

Andreas drar her seieren i land - selv om marginene var hårfine.

Anita i luftig svev for laget.

Maia heiet selvfølgelig vinnerne fram.

Karoline og Levi fikk til en perfekt veksling.

Loppemarked.jpg; Elisabeth Lyngedal poserer i gamle lopper

Fra 1000 i Kjøllefjord til 40 000 i Sveits

AV LILL ASTRID RØVIK

En lang vinter er forbi, mange timer med iherdig arbeid er snart historie, turnskoene er gått inntrent, og pengekassa er snart fylt opp - Dametroppen er klar for å reise til World Gymnaestrada i Sveits!

Ny giv

Lenge lå dameturn brakk i Kjøllefjord, veteranene var slitne og luften var på en måte gått ut av ballongen. I flere år var aerobic eneste alternativ for de som ønsket å følge takta fra 1-8 med ulike steg og trinn. Initiativet til å starte opp igjen med turn for damer, ble tatt

høsten 2009, og gjengen som da starta har holdt seg relativt stabil. Det er selvfølgelig et håp om at flere spreke Kjøllefjorddamer har lyst til å være med på turn når vi starter opp igjen til høsten! Det er ingen hemmelighet at motivasjonen for flere av de som nå er med, var det internasjonale stevnet som

altså i år arrangeres i Sveits.

Internasjonalt stevne

Sammen med ca 20 000 andre turnere i alle aldre, og fra hele verden skal 12 spreke damer fra Kjøllefjord til Lausanne for å vise frem sine ferdigheter innen turnsporten.

Fra Norge reiser 1235 turnglade damer og menn, som alle viser frem et innøvd program, eller konkurrerer med andre utøvere fra flere forskjellige land.

Gjengen fra Kjøllefjord er nok ikke de eneste som har lang reisevei, ettersom hele 55 nasjoner skal delta på Gymnaestradaen.

En spent gjeng

Selve oppvisningen hvor Dame-

troppen skal være med på kommer til å foregå på en stor arena med plass til hele 40 000 tilskuere. Det er vel ikke å ta for hardt i om man sier både Kjøllefjord og Finnmark blir liten i forhold, og at mange dameturnere fra det høye nord helt sikkert har nervene i spenn før de skal på gulvet..

Oppvisningsnummeret som heter "From sunrise till sunset" er laget til åtte forskjellige sanger, og ca 640 turnere skal samtidig være i sving. Dette er alt fra ungdom til seniorer, hver gruppe har øvd inn et program i forhold til sitt nivå, hvor alt til slutt settes sammen til et felles oppvisningsprogram.

Støtte fra fjern og nær

For at dette eventyret skulle bli mulig, har det vært mange lange timer med planlegging, kakeba-

king, loddsalg, loppemarkeder, flaskeinnsamling, og mye annet, som til tider nok har gått ut over både hus og hjem. En stor takk til tålmodige ektemenn og barn som har støttet Dametroppen på sin vei mot målet! Dette hadde heller ikke vært mulig uten alle sambygdingene som har stilt belønningsverdig opp på alle arrangementer, og sponsorene som vil følge damene videre på ferden i form av logoer på klær og andre reklameeffekter.

Dametroppen.jpg; Spreke damer på vei til Sveits (foto: Johnny Olsen)

